

شهر

طی دهه‌های اخیر از سوی اندیشمندان علوم جغرافیا، **جامعه‌شناسی**، **اقتصاد**، جمعیت‌شناسی و برخی علوم دیگر، تعاریف متعددی از شهر ارائه شده است و جامعه‌شناسان از جمله **انگلس** و **مارکس** شهر را محل تمرکز جمعیت، ابزار تولید، سرمایه، نیازها و احتیاجات و غیره می‌دانند که تقسیم کار اجتماعی نیز در آنجا صورت گرفته است. جغرافی‌دانان، شهر را منظره‌ای مصنوعی از خیابان‌ها، ساختمان‌ها، دستگاه‌ها و بناهایی می‌دانند که زندگی شهری را امکان‌پذیر می‌سازد.

فهرست مندرجات

- ۱ - انواع تعریف‌های شهر
- ۲ - تعریف شهر در ایران
- ۳ - اجزای اصلی شهرها
- ۴ - آرمان‌شهر
- ۵ - منبع

انواع تعریف‌های شهر

مورخان شهر را با توجه به قدمت آن تعریف می‌کنند و از نظر اقتصاددانان، شهر به جایی اطلاق می‌شود که **معیشت** غالب ساکنان آن بر پایه **کشاورزی** نباشد. جمعیت‌شناسان نیز تعداد جمعیت یک نقطه را، ملاک شهری بودن آن نقطه می‌دانند. بر این اساس ملاک تشخیص شهر در کشور فرانسه ۲۰۰۰ نفر ساکن است که مشابه ملاک جمعیتی در آلمان، جمهوری چک و ترکیه است. در ایالات متحده و مکزیک ۵۰۰/۲ نفر، در هلند و یونان ۵۰۰/۵ نفر و در ایرلند ۵۰۰/۱ نفر مشخص‌کننده شهری و یا روستایی بودن یک نقطه است.

تعریف شهر در ایران

در کشور ما، جایی که به طور رسمی شهر شناخته شده است، طی سرشماری‌های ۱۳۳۵ الی ۱۳۷۵ متفاوت بوده است. در سرشماری سال ۱۳۳۵، شهر به جایی اطلاق شده که جمعیت آن معادل ۵/۰۰۰ نفر بوده است. در سرشماری سال‌های ۱۳۴۵ و ۱۳۵۵ شهر به جایی اطلاق شده که ۵/۰۰۰ نفر جمعیت داشته باشد، علاوه بر این کلیه مراکز شهرستان‌ها (بدون در نظر گرفتن جمعیت آنها) شهر محسوب شده‌اند. در سرشماری سال ۱۳۶۵ دارا بودن جمعیت ۵/۰۰۰ نفر از تعریف حذف شده است و شهر به جایی اطلاق شده است که در زمان سرشماری دارای شهرداری باشد (سال‌نامه آماری ۱۳۶۵). این تغییر با توجه به تعریف شهر در قانون جدید تقسیمات کشوری ایجاد شد که در آن کلیه نقاط دارای شهرداری در زمان تصویب **قانون** را شهر دانسته و ایجاد شهرداری در نقطه‌های دیگر را در آینده موکول به داشتن حداقل ۱۰/۰۰۰ نفر جمعیت نموده است. در سرشماری سال ۱۳۷۵ نیز این تعریف، یعنی دارا بودن شهرداری، ملاک تفکیک شهر از روستا شده است.

اجزای اصلی شهرها

معمولاً شهرها از چهار نوع فضای اصلی پوشیده شده‌اند و در واقع کل سطح زمین موجود در شهرها به این فضاها اختصاص یافته است، که عبارتند از: فضاهای مسکونی، فضاهای سواره و پیاده، فضاهای سبز و اماکن ورزشی و سایر فضاهای خدماتی که به ترتیب و به طور معمول حدود آنها در تراکم‌های متوسط شهری، ۲۵، ۵۰، ۱۵، ۱۰ درصد سطح زمین می‌باشد.

- مسکن
- شبکه معابر شهر
- فضای سبز شهر
- فضاهای خدماتی شهر

آرمان‌شهر

یکی از آرزوهای دیرینه بشر، دستیابی به آن نوع شیوه زیست بوده است که زندگی او را با بهروزی و کامیابی قرین سازد. اندیشه [آرمان‌شهری](#) آن بخشی از [اندیشه](#) است که در طول تاریخ راه‌های تحقق این آرزو را بررسی کرده است.

در تاریخ اندیشه سیاسی و فلسفه غربی، [افلاطون](#) بنیانگذار این اندیشه بود. در [دوران رنسانس](#)، سر تامس مور انگلیسی، اندیشه آرمان‌شهری را در مسیر جدیدی قرار داد و پس از مور نیز اندیشمندان غربی، این اندیشه را پروراندند و از آن به عنوان معیاری برای سنجش نظام‌های سیاسی و اجتماعی بهره بردند.

در [ایران](#) اندیشه آرمان‌شهری از روزگاران قدیم به صورت اسطیری آغاز شد و در دوران اسلامی در عرصه‌های [دین](#)، [حکمت](#) و [ادب](#) خودنمایی کرد.

منبع

[دانشنامه رشد، برگرفته از مقاله «شهر»، تاریخ بازایی ۹۶/۰۷/۱۷.](#)

رده‌های این صفحه: [تقسیمات کشوری](#) | [شهر](#) | [مدیریت شهری](#)